

SELETUSKIRI

Regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Maaeluministri määruste muutmine“ eelnou juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Maaeluministri määruste muutmine“ (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse § 132 lõike 2 alusel.

Eelnõuga tehakse muudatused kahes määruis:

- maaeluministri 8. mai 2015. a määrus nr 58 „Mikro- ja väikeettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ (edaspidi *määrus nr 58*);
- maaeluministri 3. veebruari 2017. a määrus nr 14 „Põllumajandusettevõtja tulemuslikkuse parandamise investeeringutoetus“ (edaspidi *määrus nr 14*).

Eelnõu hõlmab „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ meetme 4 „Investeeringud materiaalsesse varasse“ tegevuse liiki 4.1 „Investeeringud põllumajandusettevõtte tulemuslikkuse parandamiseks“ (edaspidi *meede 4.1*) ja tegevuse liigi 4.2 „Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja turustamiseks“ alameedet 4.2.1 „Mikro- ja väikeettevõtjate põllumajandustoodete töötlemise ning turustamise investeeringutoetus“ (edaspidi *meede 4.2.1*).

Meetme 4.1 raames antava toetuse puhul muudetakse toetuse saaja kohustust ehitustegevuste elluviimisel ja meetme 4.2.1 raames antava toetuste puhul pikendatakse toetatava tegevuse elluviimise tähtaega, et luua toetuse saajatele soodsad võimalused toetatavate tegevuste elluviimiseks olukorras, kus kavandatud tegevuste elluviimine ettenähtud tähtaja jooksul on olnud raskendatud. Toetuse saajad on sattunud majanduslikult raskesse olukorda erakordselt suure ja ootamatu hinnatõusu, eriti maagaasi ja elektri hinnatõusu tõttu. Samuti on paljud muud sisendite hinnad märkimisväärselt tõusnud, näiteks põllumajandus- ja toiduainesektoris on kallinenud tooraine, mis paratamatult on mõjutanud ka toetuse saajaid nende kavandatud tegevuste elluviimisel.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruis eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (566 91973, jaana.lepik@agri.ee). Keeleliselt toimetab eelnõu Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Meetme 4.1 raames antava toetuse puhul muudetakse üheksandas taotlusvoorus toetust saanud ettevõtjatel kohustust, mille kohaselt ehitustegevustest pidi viima ellu osa, mis moodustab vähemalt 20% kõigi tema elluviidavate tegevuste abikõlblikust maksumusest ühe aasta jooksul arvates Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest selliselt, et eelnimetatud toetuse saajad peavad olema ehitustegevusega seotud tegevuste kohta olema võtnud siduvaid kohustusi ühe aasta jooksul arvates *PRIA* poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

Meetme 4.2.1 raames antava toetuse puhul pikendatakse toetatavate tegevuste elluviimise tähtaega kaheksandas taotlusvoorus neil toetust saanud ettevõtjatel, kes on kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest võtnud vähemalt kavandatava investeeringuga seotud siduvaid kohustusi, seniselt kahelt aastalt kuni 2024. aasta 31. detsembrini.

Tähtaegade pikendamise ja ehitustegevuse elluviimise kohustuse muutmise eesmärk on võimaldada toetuse saajatel kavandatud tegevused ellu viia ja seeläbi saavutada toetuse eesmärgid ning tagada sellega toetusraha parem ja täielikum ärakasutamine.

Eelnõu §-ga 1 täiendatakse määruse nr 58 § 20 lõigetega 23–25.

Muudatuse kohaselt pikendatakse toetatavate tegevuste elluviimise tähtaega nendel toetuse saajatel, kes taotlesid toetust kaheksandas taotlusvoorus ajavahemikul 18. maist kuni 1. juunini 2022 ning kes on kahe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest võtnud kavandatava investeeringuga seotud siduvaid kohustusi. Siduvate kohustuste all on mõeldud seda, et toetuse saaja on näiteks tellinud seadmed, maksnud seadme eest, sõlminud ehitustöö tegemiseks lepingu või teinud makseid ehitustööde tegemise eest. Toetuse saaja peab kavandatava investeeringuga seotud siduvate kohustuste võtmist tõendama asjakohaste dokumentidega nagu sõlmitud lepingu ära kiri, maksekorralduse ära kiri või väljatrükk vms dokument, mis tõendab investeeringuobjektiga seotud siduva kohustuse võtmist. Siduvate kohustuste võtmine näitab toetuse saaja tahet viia oma tegevused, mille kohta on talle antud toetust, ka lõpuni. See tähendab, et nimetatud toetuse saajad võivad viia toetatava tegevuse ellu, esitada investeeringu tegemist tõendavad dokumendid ja võtta investeeringuobjekti sihtotstarbeliselt kasutusse senise kahe aasta asemel kahe aasta ja viie kuu jooksul ehk hiljemalt 2024. aasta 31. detsembriks.

Nimetatud muudatus on tingitud eelkõige hindade kallinemisest, ehitajatega sõlmitud lepingutest tulenevate kohustuste mittetäitmisest ning seadmete märkimisväärselt hinnatõusust ja nende tarnetähtaegade pikenemisest. Tähtaegade pikendamise eesmärk on võimaldada toetuse saajatel kavandatud tegevused ellu viia ja seeläbi saavutada toetuse eesmärgid ning tagada sellega toetusraha parem ja täielikum ärakasutamine.

Määruse nr 58 § 20 täiendatakse lõikega 24, mille kohaselt loetakse eelnimetatud toetuse saajate puhul taotluse rahuldamise otsuses määratud tegevuse elluviimise või investeeringu tegemise tähtaeg pikenenuks kuni 2024. aasta 31. detsembrini. Tegevuse elluviimise või investeeringu tegemise tähtaeg on toetuse taotluse rahuldamise otsuse üks osa, mida eelnõu kohaselt pikendatakse kõigile toetuse saajatele ühetaoliselt. Muudatuse tõttu võib tekkida õiguslik ebaselgus määrusega võimaldatud pikema tähtaja ja haldusaktiga iga toetuse saaja jaoks kindlaks määratud toetuse andmise tingimuste vahel. Selleks, et vältida tarbetut töökoormust, mida tooks kaasa õigusselguse tagamiseks kõikide haldusaktide muutmine, on probleem lahendatud õigusnormi abil, mis loeb tähtaja pikenenuks ka haldusaktides.

Lisaks täiendatakse määruse nr 58 § 20 lõikega 25, mille järgi kohaldatakse nimetatud määruse § 20 lõiget 23 tagasiulatuvalt alates 2024. aasta 10. juulist, sest ka nende toetuse saajate puhul, kelle jaoks on tegevuse elluviimise tähtpäev juba saabunud, on põhjendatud võimaldada kavandatud tegevused lõpuni ellu viia. Säte toob kaasa isiku õiguste laienemise ja sellega ei rikuta õiguskindluse põhimõtet.

Eelnõu §-ga 2 täiendatakse määruse nr 14 § 34 lõigetega 39 ja 40.

Lõikega 39 muudetakse toetuse saajale sätestatud kohustust nendel toetuse saajatel, kes taotlesid toetust üheksandas taotlusvoorus ajavahemikul 22. märtsist kuni 5. aprillini 2023 ning kelle on määruse nr 14 kohaselt kohustus § 4 lõike 1 punktides 1, 3, 10, 13 ja 14 ning § 4 lõike 2 punktides

1–3, 6, 7 ja 11 nimetatud tegevustest (ehitustegevustest) viia ellu osa, mis moodustab vähemalt 20% kõigi tema elluviidavate tegevuste abikõlblikust maksumusest ühe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Muudatuse järgselt peavad eelnimetatud toetuse saajad olema ehitustegevusega (määruse nr 14 § 4 lõike 1 punktides 1, 3, 10, 13 ja 14 ning § 4 lõike 2 punktides 1–3, 6, 7 ja 11 nimetatud tegevused) seotud tegevuste kohta võtnud siduvaid kohustusi ühe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest. Siduvate kohustuste all on mõeldud seda, et toetuse saaja on näiteks sõlminud ehitustöö tegemiseks lepingu või teinud makseid ehitustööde tegemise eest. Toetuse saaja peab ehitustegevusega seotud siduvate kohustuste võtmist tõendama asjakohaste dokumentidega nagu sõlmitud lepingu ära kiri, maksekorralduse ära kiri või väljatrükk vms dokument, mis tõendab investeeringuobjektiga (ehitustegevusega) seotud siduva kohustuse võtmist. Siduvate kohustuste võtmine näitab toetuse saaja tahet viia oma tegevused, mille kohta on talle antud toetust, ka lõpuni.

Nimetatud muudatus on tingitud peamiselt hindade kallinemisest, eelkõige ehitushindade kallinemisest. Näiteks Statistikaameti andmete¹ kohaselt on 2023. aasta jaanuaris ehitushinnaindeks suurenenud ligikaudu 17,8%. Seetõttu peavad toetuse saajad hindade kallinemise tulemusena, kas suurendama omafinantseeringu osakaalu või vähendama kavandatava investeeringu mahtu või muutma kavandatavaid investeeringuid, mille tõttu on lükkunud ka toetatavate tegevuste elluviimine edasi.

Määruse nr 14 § 34 täiendatakse lõikega 40, mille järgi kohaldatakse nimetatud määruse § 34 lõiget 39 tagasiulatuvalt alates 2024. aasta 1. maist, sest ka nende toetuse saajate puhul, kelle jaoks § 28 lõike 2 punktis 1¹ ega § 29 lõike 3 punktis 1¹ sätestatud kohustuse täitmise tähtpäev on juba saabunud, on põhjendatud võimaldada kavandatud tegevused lõpuni ellu viia. Säte toob kaasa isiku õiguste laienemise ja sellega ei rikuta õiguskindluse põhimõtet.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548).

Nimetatud Euroopa Liidu õigusakt on kättesaadav Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Määrusega pikendatakse osa toetuse saajate toetatavate tegevuste elluviimise tähtaega, mis annab neile paindlikumad võimalused kavandatud tegevuste elluviimiseks. Nimetatud muudatusel on toetuse saajatele positiivne mõju, kuna see võimaldab neil kavandatud tegevused lõpetada.

Meetme 4.1 puhul üheksandas taotlusvoorus toetust saanud ettevõtjatel, kes pidid ehitustegevustest viima ellu osa, mis moodustab vähemalt 20% kõigi tema elluviidavate tegevuste abikõlblikust maksumusest ühe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest ja kes muudatuse tulemusena peavad nüüd ehitustegevusega seotud tegevuste kohta olema võtnud siduvaid kohustusi ühe aasta jooksul arvates PRIA poolt taotluse rahuldamise otsuse tegemisest, avaldab positiivset mõju 97-le toetust saanud põllumajandustootjale, kes pole ehitustegevusega alustanud, kuid on võtnud siduvaid kohustusi. Nendele üheksandas taotlusvoorus toetust saanud ettevõtjale, kes on kavandanud teha ehitustegevusega seotud

¹ Statistikaameti andmed on kättesaadavad veebilehel <https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/rahandus/hinnad/ehitushinnaindeks>.

investeeringuid, määrati teotust kogusummas 36 809 923 eurot, millest on välja makstud 13 852 927 eurot.

Meetme 4.2.1 puhul toetatava tegevuse elluviimise tähtaja pikendamine avaldab positiivset mõju 14 toetust saanud ettevõtjale, kelle tegevuse elluviimise tähtaeg on saabunud või lähiajal saabumas, kuid kavandatud tegevus ei ole täielikult ellu viidud. Kaheksandas taotlusvoorus määrati toetust 23-le ettevõtjale kogusummas 3 228 904 eurot, millest 42,8% (1 381 893 eurot) on välja makstud. Nendele toetuse saajatele, kellel on kavandatud tegevuste elluviimine pooleli, määrati toetust summas 2 352 874 eurot, millest 21,6% (508 368 eurot) on välja makstud.

Muudatus, millega pikendatakse osa toetuse saajate toetatavate tegevuste elluviimise tähtaegu, toob kaasa PRIA töökoormuse kasvu, sest maksetaotluste menetlusperiood pikeneb. Samas, kuna menetlustoimingud, mida tuleb pikendatud ajavahemikul teha, ei ole oma iseloomult uued, siis võib hinnata muudatuse mõju pigem vähemoluliseks.

Toetatava tegevuse elluviimise tähtaja pikendamine ja muudatus, mille kohaselt peavad olema ehitustegevusega seotud tegevuste kohta võetud siduvaid kohustusi, võimaldab saavutada toetuse eesmärgid ning tagada sellega toetusraha parema ja täielikuma ärakasutamise. Muudatusega väheneb tõenäoliselt võimalike sanktsioneerimiste arv, kuna neil toetuse saajatel, kes ei olnud saanud kavandatud tegevusi täielikult ellu viia, on võimalus seda nüüd teha ja võtta investeeringuobjekt sihtotstarbeliselt kasutusse. Toetuse saaja halduskoormus tehtavate muudatuste tõttu ei suurene.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulu ega -tulu.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks PRIA-le.